

ORGANIZACE A PLÁNOVÁNÍ

použití padákových výsadků

Téměř všechny dosud zveřejněné publikace o padákových výsadcích věnovaly hlavní pozornost problematice a zvláštnostem bojové činnosti, ale opomíjely oblast velení, řízení a způsob úkolování.

Ve svém článku chci proto položit důraz na

- způsob velení a řízení výsadku nadřízeného štábu,
- systém úkolování v přípravném období.

Chci ukázat na variantu, která je pro současné podmínky účelná, hospodárná a lze ji rychle zavést. Vycházím přitom ze zkušeností při různých formách přípravy velitelů, bojových taktických cvičení a z analýzy ustanovení Oper-1-1 a Oper-2-1. Chci přispět k názorové jednotě na optimální variantu řízení padákového výsadku u velitelů, štábů armád a vyšších svazů, kteří bojovou činnost výsadku plánují a zabezpečují.

Vím, že jakákoliv změna, která se bude realizovat v co nejkratší době, je důležitá pro padákové jednotky. To je třeba vzít v úvahu při posuzování a rozhodování na jednotlivých stupních velení naší armády.

Způsob velení a řízení padákového výsadku

Tato problematika zasluhuje plným právem zvýšenou pozornost zejména proto, že v jednotlivých ustanoveních předpisů Oper-1-1, hlava 5 a Oper-2-1, strana 51—61 dochází k určitým odlišnostem se skutečnými možnostmi a praxí. Z těchto hledisek přistupuji k posuzování pozitivních i negativních jevů v této oblasti jako celku.

V našich podmínkách nepůjde o rozsáhlé přípravy ani plánování vzdušné výsadkové operace k řešení operačně strategických úkolů v hlubokém týlu

protivníka. Zpravidla půjde o použití padákových výsadků v rámci útočné operace armády, i když nemůžeme vyloučit případ, kdy padákový výsadek může plnit rozhodující úkoly ve prospěch frontu. Pak padákový výsadek bude vysazen na mnohem větší vzdálenost, což vyžaduje dopravit do týlu nepřítele maximum sil a prostředků **jedním** koloběhem.

K vytvoření reálných podmínek k tomu, aby výsadek udržel ovládnutý prostor do příchodu vlastních pozemních vojsk, je nutné jej doplňovat dalšími sledy s využitím koloběhů dopravního výsadkového letectva.

Vzhledem k celé řadě nutných požadavků, které padákový výsadek v síle pluku (brigády) pro svou existenci potřebuje, je jeho bojové použití k plnění ve frontovém rámci málo rentabilní. Je to ovlivněno též potřebou dopravního výsadkového letectva a skutečnými možnostmi, které ovlivňují přepravní kapacitu důležité bojové techniky a tím i schopnost vést úspěšně boj po určité době. Zde dochází k jednoúčelovému použití dopravního letectva, což je málo efektivní.

Z toho nechci vyvozovat závěry o nevýhodnosti tohoto druhu vojska.

V poslední době dochází k maximálnímu využití vzdušných výsadků (padákových a vrtulníkových) s různou organizační obměnou současné struktury ve prospěch prvosledových divízi přímo v taktické hloubce. Jde o početně slabší vzdušný výsadek, který působí na velkém prostoru, nebo i v samostatných skupinách.

Tyto zásady procvičujeme za podmínek, kdy vzdušný výsadek je podřízen jedné z armád od samého počátku plánování, nebo přichází v její podřízenost v průběhu boje (operace) podle vývoje skutečné situace. I při použití výsadku u jedné armády, zůstává i nadále **pouze** frontovým prostředkem. Front má totiž mnohem větší možnosti k zabezpečení a realizaci **nejnutnějších** požadavků výsadku, včetně plánování a leteckého zabezpečení.

I když jsme doposud docenili skutečně naše možnosti padákového výsadku při úkolování, velení a bezprostředního řízení, nedošlo k potřebným kvalitativním změnám. Víme, že splánování bojového použití vzdušného výsadku při přípravě útočné operace vyžaduje celou řadu údajů nejen do rozkazu velitele armády, ale i do plánu vysazení, plánované tabulky vysazení, bojového rozkazu a plánu týlového zabezpečení, včetně týlového rozkazu. Kromě toho je třeba organizovat operační součinnost na celé období s ostatními prostředky a silami, které se přímo nebo nepřímo podílejí na zabezpečení vysazení a bojové činnosti padákového výsadku.

Obdobně jako na tvorbě rozkazu se podílí vševojskový štáb v úzké pracovní součinnosti s náčelníky druhů vojsk, tak i hlavním a součinnostním orgánem pro plánování a řízení bojové činnosti padákového a vrtulníkového výsadku by měl být štáb výsadkového vojska, nebo na štábu svazu výsadková skupina.

V současných předpisech Oper-1-1, Vys-1-1 a Vševojsk-1-1 se uvádí, že některé úkoly plní nadřízený štáb výsadkového vojska. V našem případě nadřízený štáb výsadkového pluku. V závislosti na tom jsou v těchto předpisech i stanoveny předpokládané úkoly pro vzdušný výsadek. Ve skutečnosti však ve štábu vyššího svazu není **výsadková skupina**, která by pracovala společně jako jeden odborný tým.

V praxi dochází pak často k tomu, že odpovědnost za zpracování celého plánu a to ještě ve zkrácené době se buď přesune na jednotlivce, nebo přímo na část štábu výsadkového pluku.

V tomto případě nemůžeme paušálně přenášet dřívější zkušenosti od výsadkové brigády. Tam početní stav štábu vytvářel vhodné podmínky pro souběžné plánování i za předpokladu vyčlenění operační skupiny pro plánování na stupni armády.

Dnes tento způsob by prodlužoval dosažení doby pohotovosti u výsadkového pluku o 14–20 hodin. Za nepříznivých povětrnostních odletových podmínek, kdy by byl nutný přesun na VS armády dopravním prostředkem, počty hodin by se podstatně zvýšily. Pro představu uvedu rozpočet hodin. Přesun na VS 4–8 hodin, vyhodnocení získaných informací 1 hodina, účast na vyhlášení rozhodnutí velitele armády 2–4 hodiny, příprava vlastního rozhodnutí 2 hodiny, potřebné dohovory s odbornými náčelníky na stupni armády 1–3 hodiny a účast na organizaci součinnosti 2–4 hodiny.

Po návratu na vlastní VS by velitel a štáb zahájil tedy vlastní plánování bojové činnosti padákového výsadku za 16–18 hodin. Přitom tento případ ani zdaleka nepostihuje dopad rozdílnosti mezi ustanovením předpisů a skutečnými možnostmi.

Tím, že není vytvořena u vševojskových svazů výsadková skupina, je porušen hlavní požadavek racionalizace velení — přísné centralizace, která u specifických útvarů má plné oprávnění. A to je u padákových výsadků bezprostředně.

Speciální problémy, které tím vznikají, často nikdo neřeší, neboť nepatří do rozsahu funkčních povinností skupiny, oddělení nebo správy.

Tato decentralizace nemůže zlepšit velení a řízení padákového výsadku, což se bezprostředně odráží nejen při plánování v přípravném období, ale i při zabezpečování úkolů běžného života útvaru v době míru.

Má-li nadřízený štáb zabezpečit velení a řízení padákového výsadku v plném rozsahu podle požadavků platných bojových řádů a předpisů, musí zákonitě dojít k dílčím změnám v současném pojetí těchto otázek. Nutné úpravy si nemusí vyžádat zvýšení počtu osob na štábech, přinesou však podstatné zvýšení kvality celkové bojové pohotovosti, připravenosti padákových výsadků a i značné zkrácení času pro přípravu, organizaci a vysazení výsadku do týlu nepřitele.

K vytvoření podmínek, které mohou zabezpečit účinné plnění „funkčních norem“ vůči výsadkovému pluku, je nutné řešit opatření za předpokladu, že

- a) současná organizační struktura padákového výsadku zůstane beze změny;
- b) proběhnou jen organizační změny v důsledku orientace padákového výsadku na bojovou činnost v taktické hloubce a na velkém prostoru
- c) dojde ke změnám a osamostatnění jednotek výsadkového určení od ostatních specialistů.

V první variantě (viz schéma) je nutné vytvořit na štábu vyššího svazu centralizovanou výsadkovou skupinu sloučením výsadkových odborností z jednotlivých správ a oddělení. V počtu skupiny 1+2+3 bude třeba mít zastoupeny odbornosti výsadkáře, průzkumníka, operátora, výcvikáře a materialisty, popřípadě letce-operátora.

Skupinu bude výhodné včlenit do operační správy a přímo podřídit zástupci náčelníka správy. Ten by přímo řídil padákový výsadek a zabezpečoval důležité, rozhodující otázky i vůči ostatním správám a složkám štábu.

V druhé variantě je změna pouze v tom, že vedle výsadkové skupiny na štábu vyššího svazu je nutné vytvořit u armád výsadkovou skupinu v síle

1+1 v rámci operačního oddělení s určením pro plánování vrtulníkového výsadku.

V případě, kdy ve prospěch armády bude vysazován padákový výsadek vyššího svazu, se výsadková skupina armády podílí nejen na splánování, ale i zabezpečení potřebných opatření v předstihu. Tento způsob nabývá na významu zejména při použití kombinovaného výsadku, které je pro boj v taktické hloubce velmi typické a efektivní.

V **třetí variantě** navrhuji vytvořit **samostatnou skupinu** v počtu 1 + 2 pro padákový, vrtulníkový výsadek u operační správy a samostatnou skupinu v tom samém počtu pro jednotky hloubkového průzkumu u zpravodajské správy.

Po přijetí jedné z navrhovaných variant je třeba stanovit nový funkční rozsah odpovědnosti za výcvik, výchovu, materiální zabezpečení padákového výsadku a jednotek určených pro vrtulníkový výsadek.

Dále je třeba zlepšit a usměrnit otázky postihu výcviku v branné výchově, spolupráce s územními orgány a Svazarmem. Současně s tím bude vyřešena i otázka efektivního splánování v potřebném předstihu.

System úkolování v přípravném období

Přímé plánování zahájíme na základě nařízení velitele svazu, který rozhoduje o použití vzdušného výsadku. Složitost plánování vyžaduje maximálního soustředění úsilí všech účastníků, kteří na jednotlivých dokumentech bezprostředně pracují.

I přes to, že padákový výsadek jako prostředek velitele vyššího svazu je ve většině případů podřízován jednotlivým armádám, na splánování jeho použití se plně podílí výsadková skupina. Ovšem toto plánování nemusí probíhat pouze ve štábu vyššího svazu.

V tomto směru můžeme stanovit tyto varianty:

V **prvé** plánování zahájí a dokončí v plném rozsahu výsadková skupina vyššího svazu. Ta mimo nařízené dokumentace bude věnovat hlavní pozornost otázkám operační součinnosti s letectvem a prostředky, zabezpečujícími vysazení a vedení boje.

Velitel výsadkového pluku obdrží konkrétní bojový úkol na jednu nebo dvě varianty, který rozpracuje podle skutečného stavu osob a bojové techniky. Současně s úkolem obdrží odborné nařízení, potřebné propočty pro vysazení, osy a časy plánovaných přesunů, pochodů ve vlastním nepřátelském týlu, vyhrazená města na teritoriu, prostory odběrů materiálu pro dodatečné zásobování apod.

V takovém případě je velitel a štáb padákového výsadku schopen podrobně zkonkretizovat úkol pro podřízené jednotky do dvou hodin. Tento čas se může i zkrátit zejména v podmínkách souběžné informace štábu výsadkového útvaru o nutných údajích tak, aby nedošlo k neočekávanému odhalení (prozrazení) připravované vzdušné akce.

Velkou a právem rozhodující roli zde sehrává souběžná příprava materiálního zabezpečování podle charakteru úkolu.

V **druhé** variantě plánování zahajuje front a dokončuje armáda podle vývoje situace. Opět zde pracuje ve prospěch výsadku výsadková skupina. Řada údajů, zejména možnosti dopravně výsadkového letectva, může být rozpracována po-

drobněji. Jako podklad je možné využít skutečně přidělené množství letectva armády.

Ve třetí variantě plánuje armáda. V případě kombinovaného výsadku je nutné zpracovat mimo kalkulačních propočtů pro vrtulníky přiděleného typu i ostatní údaje, nezbytné k rychlému naložení (nasednutí) výsadku.

Ve čtvrté variantě plánování probíhá přímo u padákového výsadku. Tato varianta je možná za předpokladu, že padákový výsadek bude rozmístěn v blízkosti VS armády. Takový případ může nastat při zaujímání nových prostorů soustředění v blízkosti představených odletových letišť.

Pak výsadková skupina se přímo podílí na tvorbě plánu ve štábu padákového výsadku.

K rozpracování otázek operační součinnosti zejména s letectvem se vyčlení příslušník výsadkové skupiny a důstojník pro spolupráci s letectvem.

Velitel padákového výsadku pak organizaci součinnosti s letectvem neorganizuje. Dostává jen nejnutnější podklady.

V minulosti se právě na řešení těchto otázek (často neujasněných) ztrácelo mnoho času. Navíc se rozpracovávala bojová dokumentace, která nebyla mnohdy účelně využita.

Uvedené varianty jsou též variabilní. Které z nich použít, ukáže konkrétní situace. Ve všech se počítá s existencí výsadkové skupiny, která může pozitivně ovlivnit celkový systém přípravného období.

Další z problémů, který ovlivňuje úkolování a časové možnosti bojového použití padákového výsadku, je nedocnění skladby přípravného období; toto lze rozložit na jednotlivá údobí. Na ně se začaly přenášet různé časové normy, které se násilně aplikovaly bez docnění jejich skutečných zvláštností.

První údobí — začíná od obdržení směrnice na stupni frontu, kdy výsadková skupina přistoupí k plánování.

Zatím co na frontu (armádě) se rozhoduje o nejvýhodnější variantě použití, u padákového výsadku začínají se připravovat materiální otázky, zejména balení zásobníků s ženijní municí a střelivem.

Podle možnosti je vhodné včas připravit mapový materiál předpokládaného prostoru, popřípadě zhotovit náčrty, schémata a plastické stoly. K tomu je vhodné organizovat studium, stanovit orientační body a připravit kódování terénu. Dále se připravují potřebné propočty podle skutečné situace vojsk.

První údobí může trvat až několik dnů. Trvá-li několik dnů, výsadková skupina plánuje několik variant pro zasazení padákového výsadku v průběhu útočné operace.

Druhé údobí začíná doručením bojového rozkazu, úkolu a ostatních dokumentů, které jsou nutné pro splánování u padákového výsadku až po dovedení úkolů pro jednotlivce.

V době, kdy velitel a štáb se bezprostředně podílejí na plánování, jednotky se zdokonalují v přesné znalosti doskokových ploch, charakteru okolí, důležitých prostorů pro shromáždění, časových údajů pro zaujetí pomocných shromaždišť, jakož i azimutů.

Délka tohoto údobí je závislá na době předcházejícího prvního údobí, stupni materiálního zabezpečení, stupni přípravy (zabalení materiálu a charakteru úkolu). Když velitel a štáb padákového výsadku dostane podrobné podklady, je schopen plnit úkol i v minimálně stanoveném čase v průběhu 2—6 hodin. K to-

mu mu nepřímou pomáhá souběžná orientace, kterou získává v průběhu prvního údobí.

Třetí údobí je dáno odběrem osobních věcí od jednotlivců po jednotlivých výsadcích a zahájením pochodu na odletové letiště, nebo do nového prostoru, až po přelet do prostoru vysazení a vedení bojové činnosti. V této fázi může dojít k letištnímu manévru, nebo i vyčkávání po několik hodin na odlet (v ustrojení do padáku).

Délka období je dána vzdáleností na odletová letiště, potřebnou dobou pro podvěšení materiálu, nasednutí a pro přelet do prostoru vysazení.

Časové rozmezí se může pohybovat mezi 2—24 hodinami.

Obdobným způsobem můžeme rozdělit i období vedení boje. Např. na údobí vysazení a vedení boje, dodatečného zásobování, sloučení s ostatními jednotkami, přechodu k partyzánské činnosti, nebo na údobí organizace přežití. Konkrétní rozdělení je plně závislé na charakteru úkolu a vývoje situace.

Z á v ě r e m chci zdůraznit, že docenění nutnosti vytvoření výsadkové skupiny ve štábu svazu nebude mít podstatný vliv pouze na zkvalitnění otázek vedení a řízení, ale i pro vymezení místa padákového výsadku v rámci ČSLA. A to mu právem náleží.